

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У
БЕОГРАДУ
Гж2 216/21
9.9.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Иване Марковић Радојевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ... бр. ..., ЈМБГ ... против туженог ББ из села ..., ..., ЈМБГ ради лишења родитељског права, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Основног суда у Ваљеву П2 бр. 347/19 од 25.10.2019. године, након одржане нејавне расправе пред другостепеним судом дана 09.09.2021. године донео је

ПРЕСУДУ

УКИДА СЕ пресуда Основног суда у Ваљеву П2.бр. 347/19 од 25.10.2019. године.

УСВАЈА СЕ тужбени захтев тужиле АА из ... па се тужени ББ из села ..., општина ..., делимично лишава родитељског права и то права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета малолетне ВВ из ... рођене године ЈМБГ ... у погледу давања сагласности за предузимање већих медицинских захвата, образовања и давања сагласности за путовање у иностранство и издавање путне исправе.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 77.625,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема решења, под претњом извршења.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке усваја се тужбени захтев тужиле па се тужени делимично лишава родитељског права и то права и дужности чувања, подизања, васпитања, образовања, заступања, управљања и располагања имовином малолетне ВВ из ..., рођене ... године, осим дужности издржавања малолетног детета што је дужан признати и трпети под претњом извршења. Ставом другим изреке одређено је да свака страна сноси трошкове поступка.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужени преко привременог заступника, побијајући је из свих законских разлога прописаних одредбом члана 373 став 1 ЗПП-а, а у вези члана 202 Породичног закона.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2/20 од 17.09.2020.године укинута је наведена пресуда и одбијен као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се тужени делимично лиши родитељског права и то права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета малолетне ВВ из ... рођене ... године а наведена пресуда је укинута одлуком Врховног касационог суда Рев.бр. 912/21 од 03.03.2021. године и

предмет враћен другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби туженог.

Апелациони суд је испитао побијану пресуду у границама законских овлашћења из члана 386 Закона о парничном поступку - ЗПП ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013 (Одлука Уставног суда), 74/2013 (Одлука Уставног суда), 55/2014, 87/2018, 18/2020) у вези члана 202 Породичног закона - ПЗ ("Службени гласник РС", бр. 18/2005, 72/2011, 6/2015), те оценио да је сагласно члану 383 став 4 ЗПП-а у овом поступку нужно отворити главну расправу, јер је првостепена пресуда већ једанпут била укинута, а побијана пресуда је донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП-а, јер је изрека пресуде противречна разлозима пресуде, као и члана 374 став 1 у вези члана 398 став 2 ЗПП-а, јер првостепени суд није поступио по налогу из решења Апелационог суда у Београду Гж2 бр.461/19 од 11.09.2019.године.

На одржаној расправи у доказном поступку Апелациони суд је, поступајући у складу са налогом из решења Врховног касационог суда Рев.бр. 912/21 од 03.03.2021. године, поново извео све доказе који су изведени пред првостепеним судом и у фази претходне отворене расправе пред другостепеним судом Гж2 2/20, те прочитао исказ тужиље, ценећи и њен исказ дат у првостепеном поступку, прочитао исказ туженог први пут саслушаног у фази отворене расправе коме је у првостепеном поступку био постављен привремени заступник, те прибавио допуну налаза и мишљења Центра за социјални рад, па је у складу са чланом 205 Породичног закона који прописује истражно начело у судско-породичним поступцима, а ради оцене најбољег интереса детета, у складу са чланом 3 Конвенције о правима детета од 20.новембра 1989. године ратификоване Законом о ратификацији ("Службени лист СФРЈ"-међународни уговори бр. 15/10 и "Службени лист СРЈ", бр. 4/96 и 2/97), оценом изведених доказа на основу одредбе члана 8 ЗПП-а утврдио следеће чињенично стање:

Тужиља и тужени су били у ванбрачној заједници коју су засновали 2004. године након 4-5 година забављања и добро су се слагали до рођења малолетне ВВ године. Након рођења мал. ВВ годину дана су живели у ванбрачној заједници као подстанари, а након тога у кући тужиљиног деде у ... Ванбрачна заједница је коначно престала у новембру 2012.године. По престанку ванбрачне заједнице тужиља је покренула поступак за вршење родитељског права у ком поступку је малолетна ВВ поверена тужиљи пресудом Основног суда у Ваљеву П2 бр. 588/12 од 24.04.2013. године на самостално вршење родитељског права, којом пресудом је утврђена обавеза туженог да о издржавању малолетне ВВ учествује у износу од 10.000,00 динара, а која је поравнањем од 29.09.2015. промењена на износ од 12.000,00 динара. Током наведеног поступка тужени је тврдио да не осећа потребу да виђа малолетну ВВ за коју није сигуран да је његово дете, али поступак оспоравања очинства никад није покренуо.

Правноснажном пресудом К бр. 2080/10 од 12.01.2011. године тужени је оглашен кривим за кривично дело насиље у породици из члана 194 став 1 КЗ, па му је изречена условна осуда тако што је утврђена казна затвора у трајању од 7 месеци која се неће извршити ако у року од 2 године од дана правноснажности пресуде не учини ново кривично дело, због тога што је дана године у ... у кући овде тужиље АА и таште ГГ, применом насиља и претњом да ће напасти на живот и тело, угрозио спокојство овде тужиље, као члана своје породице, и то тако што је способан да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, после свађе са таштом, испред поменуте куће ступио у свађу са овде тужиљом, претећи да ће убити и њу и њихово малолетно дете, бебу, да би по одласку оштећене АА у кућу своје тетке ДД, у суседно село ..., узео дете и однео из куће саопштивши овде тужиљи преко мобилне телефонске везе да је дете однео у кућу свог оца у село ..., након чега је по сазнању да је овде тужиља пријавила случај

полицији вратио дете у кућу тужиље, у којој је полупао стационарни телефонски апарат, шерпу и руком ударио сведока ДД у предео главе, када је на молбу овде тужиље иста дошла да обиђе своју сестру ГГ, при чему је окривљени био свестан свог кривичног дела чије извршење је хтео и био свестан да је његово дело забрањено.

Правноснажним пресудама Основног суда у Ваљевоу К бр. 111/14 од 17.03.2015. године и К бр. 22/18 од 03.05.2018. године тужени је осуђен условно због кривичног дела недавања издржавања у периоду од 05.08.2013.године закључно са 05.03.2014.године и у периоду од јула 2017. до септембра 2017. године.

Стручни тим Центра за социјални рад “Колубара” је у свом налазу од 17.05.2019.године, сачињеном на основу приложене документације, информативно дијагностичког интервјуа са малолетном ВВ и мајком детета, овде тужиљом АА, теренске посете породици где малолетна ВВ живи са мајком, навео податке о породици, утврдивши да је малолетна ВВ рођена ... године, као прво дете из ванбрачне заједнице родитеља овде туженог ББ и мајке АА, да је рани психомоторни развој малолетне ВВ протекао уредно, да је физички изглед и понашање у складу са узрастом, да је адекватно негована и хигијенски уредна, да је општи здравствени статус без особености, да је ученица четвртог разреда основне школе, да је постизала одличан успех и примерено владање, да редовно иде у школу и има добру комуникацију са учитељицом и вршњацима, да се тужиља као мајка редовно интересује око успеха и понашања малолетног детета у школи, обзиром да увиђа значај и важност образовања, да живи у домаћинству са мајком, те да су стамбено обезбеђени у приземној кући површине 74 м², где су услови опремљености стамбеног простора адекватни и у потпуности задовољавају потребе тужиље и малолетне ВВ. У слободно време малолетна ВВ се углавном дружи са вршњацима, воли да црта, а задњих годину дана иде на фолклор у КУД “ЂЂ”. У својој изјави органу старатељства мал. ВВ је навела да има доста близак однос са мајком и да је емотивно везана за њу, да оца није видела од своје четврте године и да се углавном сећа ружних ствари које су везане за њега, да не прича са мајком о оцу јер нема потребу, да не би волела да види оца, те мисли да би сваки сусрет са њим за њу био непријатан, те да није оптерећена оцем и да се навикла да отац није присутан у њеном животу, при чему има близак однос са сродницима са мајчине стране, док са сродницима са очеве стране нема контакт.

Тужиља је завршила Правни факултет у Новом Саду, запослена је у Републичком фонду за здравствено осигурање на пословима ..., има око 19 година радног стажа и месечна примања у износу од око 70.000,00 динара. Тужиља је пред стручним тимом Центра за социјални рад истакла да је тужбу за лишење родитељског права поднела, пре свега из разлога, јер је у јуну месецу 2016. године имала непријатну ситуацију када је малолетна ВВ сломила руку и када су у болници тражили сагласност оба родитеља за операцију руке, јер је схватила да ће увек имати проблем због потребе за сагласност туженог, када буде одлучивала и о другим битним питањима везаним за дете.

Стручном проценом је утврђено да се тужиља као мајка у потпуности адекватно стара о малолетној ВВ и задовољава њене развојне потребе, уочена је велика емотивна везаност, као и блискост између мајке и детета.

У налазу Центра за социјални ради је наведено да са ББ нису успели да обаве разговор јер се исти није одазвао на два писмена позива, која су му упућена од стране Центра, а која су враћена са назнаком да достава није успела, те по мишљењу Центра несарадња туженог са Центром, како у овом поступку, тако и у ранијим поступцима, у великој мери говори о његовој незаинтересованости и немотивисаности да одржава личне односе са малолетном ћерком, због чега сматрају да је тужени грубо занемарио

дужност и садржину родитељског права и избегавао да у дужем временском периоду одржава личне односе са малолетном ВВ, те да има основа да се тужени потпуно лиши родитељског права у односу на малолетну ВВ.

Туженом је у првостепеном поступку постављен привремени заступник јер му је пребивалиште односно боравиште непознато. Након отворене расправе у другостепеном поступку, Апелациони суд је, (како из списка произлази да исти у току поступка по више позива није затечен на адреси, како то произлази из извештаја од 09.05.2019.године), позвао туженог на адресу на којој му је пријављено пребивалиште, позивом за саслушање странке, ради саслушања, те се по позиву Апелационог суда појавио први пут на рочишту дана 06.02.2020. године у поступку Гж 2 2/20 у коме је Апелациони суд у складу са истражним начелом, затражио допуну налаза и мишљења Центра за социјални рад, након обављања разговора са туженим.

Из наведене допуне налаза и мишљења Центра од 04.06.2020. године, произлази да се тужени одазвао на њихов позив, те је у налазу дата опсервација живота туженог и основни подаци о њему, да је тужени по занимању машински техничар, да је имао остварених око 10 година радног стажа у предузећу “ЕЕ”, да су му родитељи преминули, да има млађу сестру ЖЖ која је ... годиште, која живи и ради у ... и са којом је у контакту, да поседује породичну кућу површине 150 м², око 7 хектара имања и око 1,7 хектара шуме, те да се издржава тако што даје имање у закуп и што се повремено бави прерадом дрвета. У разговору пред Центром тужени је потврдио да је са АА живео у ванбрачној заједници од 1996. па до 2012. године, у којој су 23.07.2008. добили ћерку ВВ, да је након прекида заједнице био љут на АА због њене психичке тортуре која је вршила над њим, па није тражио да виђа дете, нити се обраћао било којој установи да му помогне да оствари контакт са дететом, већ је како каже “морао да смири живце”. Обавезе везано за учешће у издржавању детета каже да је све уредно регулисао, а наводи да од 2012. повремено виђа дете на улици и продавници, али јој никад није пришао, те да је очекивао да ће га АА позвати телефоном, како би видео дете. Изразио је жељу да виђа своје дете, наводећи да је планирао да оствари контакт са дететом овог пролећа, преко школе, где би му помогли разредни старешина, директор и психолог, али да ништа по том питању није предузео.

У оквиру допуне поступка пред органом старатељства позив је упућен и за АА и малолетну ВВ, при чему се позиву одазвала само АА, која је навела да девојчица не жели да долази у Центар за социјални рад, јер је превише прича и испитивања везано за оца, наводећи да сматра да је тај заказани разговор само додатна и непотребна трауматизација детета. Приликом доласка тужиљи је предочена и теренска посета у којој би обавили поново разговор са девојчицом, за који је тужиља изјавила да сматра да за тим нема потребе јер су већ долазили на терен и да је све већ испричано.

Тужиља је пред Центром навела да отац дете није видео 8 година нити је било када позвао телефоном, честитао рођендан, било шта купио, те да је девојчица последњи пут видела оца када је имала 4 године и да мисли да при сусрету дете оца не би препознало. Изјавила је да не жели да комуницира са човеком који је према њој био насилан.

Након обављених разговора у допуни поступка, по налогу другостепеног суда, Центар за социјални рад је остао у потпуности при већ достављеном извештају, односно мишљењу да има довољно основа за потпуно лишење родитељског права ВВ у односу на своју ћерку малолетну ВВ. Ово из разлога што од 2012. године не постоји контакт детета са оцем, отац никад није потражио помоћ било које надлежне установе како би остварио контакт са дететом, при чему је дете повремено сретао, али јој се није

обраћао, није учествовао у трошковима издржавања детета, већ је то морало да се регулише путем суда, при чему је очекивао помоћ других, а сам ништа одређено није предузео, односно јер је његова заинтересованост за контакт са дететом само вербализована.

У свом исказу пред другостепеним судом, тужила је навела да је поднела ову тужбу јер дуго није имала никакав контакт са туженим, који је био недоступан, а дете је расло, да тужени није био доступан ни када је ишла у Дом здравља са мал. ћерком нити када јој је била потребна потврда да излази из земље због летовања, те да је одлазила у СУП где су јој рекли да је његова адреса пасивизирана. Како мал. ВВ игра фолклор и због тога путује, тужила је од Центра за социјални рад добила потврду да мал. дете живи са њом, те је уз пресуду и потврду дете могло да отпутује у иностранство, тако да до сада није имала проблема приликом изласка детета из земље, што не значи да неће имати. Тужени није био у контакту са мал. дететом од прекида ванбрачне заједнице, а пре тога је био осуђен за насиље у породици. Што се тиче издржавања, у тренутку давања исказа пред другостепеним судом, тужила је навела да тужени дугује издржавање за дете за 4 месеца, да је то право морала увек да оствари преко суда, било преко извршног, било преко кривичног поступка, а да јој новац доноси или ЗЗ или ЈЈ, да се ради о момцима из села, при чему не зна да ли су његови рођаци, те да јој новац доноси у еврима и траже да врати разлику уколико је курс већи. На питање овог суда, да ли је тужени некада одбио да да сагласност за нешто у вези детета, тужила је изјавила да је било немогуће да ступи у контакт са њим, јер је био недоступан, да је годинама имала страх од њега, имајући у виду искуства која је раније са њим имала, а да није желела да тера никог да врши родитељско право, јер је тако изјавио 2012. године, обзиром да је у поступку у коме се одлучивало о вршењу родитељског права, изјавио да није отац детета и да нема потребу да га виђа, због чега је и донета таква одлука којом нису регулисани контакти. Истакла је да се трудила да свом детету буде најбоља мајка каква је могла, да је малолетна ВВ одлична ученица са свим петицама, говори два светска језика, бави се фолклором, а да поднесак туженог указује да се не ради о зрелом човеку, већ да је жеља туженог само да се доведе у питање њено понашање као мајке.

Тужени је у свом исказу у другостепеном посутпку навео да је тачно да је пред судом, у афекту, рекао да ВВ није његово дете, на шта га је навела тужила, која му је то једном у свађи рекла, да дете није видео од новембра 2012. године, а да је до тада био у заједници са тужилом и малолетним дететом, те да је радио у ... у периоду 2012-2016 и по шест месеци био тамо у току године, због чега је његова адреса пасивизирана. Дете је повремено виђао на улици и продавници, али није смео да јој се јави да је не шокира, као и да је хтео да иде код психолога и школског директора, како би видео дете, али да је због ванредне ситуације у вези короне одустао од тога.

На питање овог суда, зашто није остварио контакт са мал. ВВ од 2012. године до ванредног стања, односно периода када је проглашено ванредно стање због короне, тужени је изјавио да је очекивао да ће га тужила позвати да види дете, да је још увек био у афекту, да тужила има његов број мобилног телефона, који није мењао, а да он није имао њен број, јер је променила картицу. У погледу плаћања издржавања за мал. ВВ навео је да је имао неке застоје приликом плаћања, а иначе да новац доноси ЗЗ, који је његов брат од стрица и ЈЈ, те да мисли да сада дугује издржавање само за месец дана. Тужени је изјавио да живи у очевој кући у месту ..., ..., нема стално запослење, али повремено ради бавећи се дрвопрерадом, с тим што нема никакав уговор о обављању послова већ ради по потреби. Истакао је да никад не би ништа рекао детету лоше о тужили како би их завадио, а никад не би ускратио сагласност ни за лекарску интервенцију ни за летовања, само да је био позван. На питање овог суда, да ли тужени

схвата да, као родитељ, мора да сарађује са другим родитељем у вези свих битних питања везаних за интерес малолетног детета, тужени је изјавио да се поуздао у то да тужила има његов телефон, јер није мењао број, а није ни одлазио ни у Центар за социјални рад, док га нису позвали због овог поступка. Навео је да нема разлога да буде лишен родитељског права, да сматра да није незрео као родитељ, те предложио да се жалба уважи, односно тужбени захтев као неоснован одбије.

Тужила је првобитно поднела тужбу ради потпуног лишења родитељског права овде туженог, уз чињеничне наводе да је протекао дуг период од кад је дете видело оца, односно јер тужени ни у једном тренутку није показао жељу ни мотивацију за прихватање малолетне ВВ, као ни жељу за даљом бригом за њено здравље, живот и развој, при чему има склоност као сталном конзумирању алкохола, као и појави насилног понашања, те не испуњава основне обавезе према малолетној ВВ дуги низ година. Пресудом П2 49/19 од 05.07.2019.године у целости је усвојен тужбени захтев тужиле и тужени потпуно лишен родитељског права и то права и дужности чувања, подизања, васпитања и заступања малолетне ВВ, а наведена пресуда је укинута уз упућивање на одредбу члана 68 став 2 Породичног закона, из разлога што је било нејасно, како из изреке, тако и из образложења, да ли је тужени потпуно или делимично лишен родитељског права, уз указивање да се најбољи интерес детета малолетне ВВ може остварити и делимичним лишењем родитељског права, односно појединих права, након чега је донета побијана пресуда.

На рочишту пред другостепеним судом у предмету Гж2 2/20 тужила је разјаснила свој тужбени захтев и коначно га определила на начин да тражи да суд делимично лиши туженог родитељског права у делу који се односи на одлучивање о питањима која битно утичу на живот детета, а не и права туженог да са дететом одржава личне односе, те је Апелациони суд одлучивао о овом захтеву.

Апелациони суд је у фази отворене главне расправе пред другостепеним судом ценио исказе странака, њихово држање пред судом, међусобну сагласност њихових исказа са другим изведеним доказима, неспорним и општепознатим чињеницама, као и општи утисак који странка оставља на суд приликом давања исказа.

Исказ тужиле је прихваћен као искрен, веродостојан и животан, те у сагласности са осталим изведеним доказима. Из исказа тужиле Апелациони суд је утврдио разлоге због којих је покренут овај поступак, те утврдио да су партнерски односи међу странкама и даље неразрешени, да конфликт међу њима постоји, те да тужила има бојазан да се насиље туженог не понови, што је животно и разумљиво, имајући у виду све околности случаја, те да због тога не жели да буде ни у каквом контакту са овде туженим, па чак ни ради одлучивања о питањима која битно утичу на живот детета. Навела је да је годинама имала страх од туженог, с обзиром на искуства која је раније са њим имала, као и да није желела да тера никог да врши родитељско право, јер је тако изјавио 2012. године.

Исказ туженог је прихваћен у делу у коме је сагласан исказу тужиле и доказима у списима. Као животан и веродостојан је прихваћен и део исказа туженог у коме је тужени потврдио исказ тужиле да је пред судом рекао да мал. ВВ није његово дете, али да је то учинио у афекту, јер га је на то навела тужила, која му је то једном у свађи рекла, имајући у виду комплексност партнерских односа међу њима, који су очигледно утицали и на њихов однос према мал. детету, али није прихваћен у делу у коме је навео да због короне није могао да ступи у контакт са мал. дететом, имајући у виду дужину периода у коме није виђао мал. ВВ. Ипак, овај суд је оценио као искрену његову жељу да одржава личне односе са мал. дететом, које право му ни тужила није оспоравала, а

да је изјава тужиле дата у свађи која га је навела да сумња у своје очинство, а коју иста није оспорила, утицала на осећање несигурности и пољуљано поверење да је отац мал. детета, а што је утицало и на његов однос према мал. ВВ. Поред тога, чињеницу да тужени није желео да уплаши мал. дете исхитреним поступцима у виду наглог испољавања жеље за виђањем, јер “није желео да је шокира”, већ очекивао позив од стране тужиле, како би је видео, те околност да је желео да му у успостављању контакта са мал. дететом помогну разредни старешина односно други надлежни органи и стручна лица, овај суд је управо ценио као одлику бриге за мал. дете, а не незрелости као оца, супротно мишљењу центра које је дато паушално, са образложењем да, између осталог, несарадња туженог са Центром у великој мери говори о његовој незаинтересованости и немотивисаности да одржава личне односе са својом мал. ћерком, иако је у налазу наведено да са туженим нису успели да обаве разговор јер није био уредно позван, односно позиви су враћени са назнаком да покушана достава није успела. Осим тога, управо је задатак Центра за социјални рад био да утврди да конфликт између родитеља мал. ВВ утиче и на вршење родитељског права према њој, као и на њен најбољи интерес, те да управо разрешењем овог односа, у ситуацији када одлуком суда није ни одређено одржавање личних контаката оца са мал. дететом, оствари своју функцију преко превентивног и корективног надзора, бар од тренутка када им је тужени постао доступан, при чему, по мишљењу овог суда није учињен ни довољан напор да се ступи у контакт са туженим ни преко првостепеног суда ни преко органа старатељства, без обзира на разлоге недостављања, јер се тужени одазвао на позив за саслушање странке који му је само једном послат од стране Апелационог суда у Београду, по отвореној расправи.

Апелациони суд је ценио у доказном поступку основни налаз и мишљење и допуну налаза и стручног мишљења органа старатељства прибављеног након што се тужени појавио, те је исти прихватио, имајући у виду и исказе странака, а посебно тужиле.

У поновном поступку на рочиште заказано дана 01.07.2021. године приступила је тужилца лично, а није приступио тужени који није био уредно позван, те је наредно рочиште одржано дана 09.09.2021. године у одсуству уредно позваних и обавештених странака на основу члана 384 став 2 ЗПП-а у вези члана 202 Породичног закона.

Из изведених доказа утврђено је несумњиво да тужени није учинио довољно напора у смислу остваривања контакта са мал. ВВ, али се, по мишљењу овог суда, не ради о грубом занемаривању родитељског права, због чега би га требало у потпуности лишити родитељског права, већ о његовом несавесном вршењу, при чему је, по оцени овог суда, томе допринела и пољуљана вера у очинство, с тим што та околност, код чињенице да тужени није поднео тужбу за оспоравање очинства, није оправдавајућа. Међутим и поред несавесног вршења родитељског права туженог, како тужилца није тражила лишење у погледу права туженог на одржавање личних контаката са мал. ВВ, те како је, по мишљењу овог суда овакво понашање туженог било изазвано, а може се отклонити корективним надзором од стране органа старатељства, Апелациони суд се кретао у границама захтева, оценивши да је у најбољем интересу мал. детета да се покуша са реуспостављањем односа, на начин који би био безбедан како у физичком тако и у психичком смислу по мал. ВВ и у складу са њеним жељама, уколико тужени покаже иницијативу у том правцу, те у складу са налазом органа старатељства.

Осим тога, овај суд је ценио и понашање туженог у погледу издржавања, па у том делу није прихватио у потпуности исказе странака. Наиме, исказ тужиле да је увек морала да издржавања остварује преко извршног или кривичног поступка, суд није прихватио у целисти јер је тужилца и сама навела у првостепеном поступку да јој је

новац за мал. Теодору слала сестра туженог која ради у иностранству, а на рочишту пред другостепеним судом да јој новац за издржавање у еврима доносе 33 и ЈЈ. Тужени је овом делу навео да је имао застоје у издржавању, при чему исказ тужене у делу да у једном периоду тужени није давао издржавање за мал. ВВ потврђују управо две кривичне пресуде којим је осуђен за недавање издржавања, али у одређеним периодима, те се не може прихватити њен исказ у делу у коме је навела да је целокупни износ за издржавање наплаћен кроз принудне поступке. Осим тога, тужени је закључио поравнање приликом повећања износа издржавања за мал. ВВ са износа од 10.000,00 динара на износ од 12.000,00 динара, како је то утврђено, што такође указује на његов однос према мал. детету и свест о дужности издржавања.

Одлучујући у границама постављеног тужбеног захтева од стране заступника мал. ВВ, мајке, која врши самостално родитељско право, оценивши да из изведених доказа, имајући у виду да је од осуде за кривично дело за насиље у породици протекло 11 година, да нових инцидента у том смислу није било, те ценећи исказ тужиле и разлоге због којих тражи делимично лишење родитељског права, Апелациони суд је, имајући у виду основни и допунски налаз и мишљење стручног тима органа старатељства, као и исказе странака, које је непосредно саслушао, ради заштите најбољег интереса мал. детета, ценећи и све остале изведене доказе у току првостепеног поступка, утврдио да у конкретном случају из изведених доказа произилазе разлози за делимично лишење родитељског права овде туженог да одлучује о питањима која битно утичу на живот мал. ВВ заједнички и споразумно са овде тужилом, имајући у виду првенствено најбољи интерес мал. детета у ситуацији када мајка, овде тужилца не може да ступи у контакт са туженим, а што је показало и његово непојављивање у поновном поступку пред другостепеним судом, која ситуацију би могла да се деси и у животу мал. детета у ситуацији када би била хитно потребна и неопходна његова сагласност за предузимање већих медицинских захвата над дететом, промену пребивалишта детета и сагласност за путовање у иностранство, као и питања у вези са образовањем мал. детета.

У конкретном случају, тужилца самостално врши родитељско право у односу на малолетну ћерку ВВ, те сагласно одредбама чланова 68 -74 Породичног закона има право и обавезу чувања, подизања, васпитавања, образовања и заступања мал. ВВ, те управљања и располагања њеном имовином.

Тужени, као родитељ који не врши родитељско право, сагласно одредби члана 82 став 4 Породичног закона има једино право и дужност да издржава дете, са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право. Питањима која битно утичу на живот детета сматрају се нарочито образовање детета, предузимање већих медицинских захвата над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином детета велике вредности.

Из основног налаза и мишљења и допуне налаза и стручног мишљења органа старатељства, као и из исказа странака, а имајући у виду и налог из решења Врховног касационог суда утврђено је несумњиво да тужени није учинио довољно напора у смислу остваривања контакта са малолетном ВВ, због чега се у конкретном случају ради о несавесном вршењу родитељског права, за које нема оправдања имајући у виду да тужени није поднео тужбу за оспоравање очинства.

Апелациони суд је утврдио да у конкретном случају произилази разлози за делимично лишење родитељског права овде туженог да одлучује о питањима која битно утичу на живот малолетне ВВ заједнички споразумно са овде тужилом и то у

погледу давања сагласности за веће лекарске интервенције, образовање детета и промена пребивалишта детета, у ситуацији када тужени годинама није контактирао ни виђао малолетно дете нити има било какав контакт са тужиљом као мајком која самостално врши родитељско право.

Између мајке која самостално врши родитељско право и туженог, оца детета, који у складу са наведеним чланом има право и дужност да о овом питању одлучује са мајком детета, овде тужиљом, нема никаквих контаката што произлази из мишљења надлежног органа старатељства и исказа странака. Како о битним питањима за живот мал. ВВ мајка не може самостално одлучити, чак и да је пресудом наглашено да јој је поверено самостално вршење родитељског права, то сагласно одредби чл. 6, чл. 82 став 4 и 266 став 1 Породичног закона, било нужно одлучити о делимичном лишењу родитељског права туженог. Ово посебно имајући у виду да би интереси мал.детета парничних странака били угрожени уколико оно не би могло да буде подвргнуто неопходној интервенцији због одсуства оца нити путује са фолклором у иностранство које доприносе њеном образовању, а што је све у интересу правилног и потпуног психофизичког развоја мал.детета, односно у његовом најбољем интересу у складу са одредбом чл.3 Конвенције о правима детета од 20. новембра 1989. године ратификоване Законом о ратификацији (Сл. Лист СФРЈ – Међународни уговори бр. 15/90 и Сл лист СРЈ бр. 4/96 и 2/97).

Наиме, вршење родитељског права у најбољем интересу детета, сагласно чл.67 Породичног закона је изведено из дужности родитеља и постоји у мери која је потребна за заштиту личности права и интереса детета. Његова садржина састоји се у праву и дужности родитеља да се стара о детету што подразумева и образовање и издржавање , као и подизање и васпитавање детета. При томе родитељ има право и дужност да чува и подиже дете тако што ће се он лично старати о његовом животу и здрављу, као и о образовању.

Како између мајке мал. ВВ, овде тужиље, која самостално врши родитељско право и туженог оца детета који у складу са наведеним чланом има право и дужност да о свим битним питањима одлучује са мајком детета, овде тужиљом, нема споразума и сагласности око давања сагласности за медицинске интервенције већих размера, што произилази из налаза и мишљења надлежног органа старатељства, као и исказу тужене, нити о осталим битним питањима у погледу образовања и путовања у иностранство, те како о том питању мајка не може самостално одлучити то је туженог било нужно делимично лишити родитељског права.

Одредбом члана 81 Породичног закона прописано је да родитељ који злоупотребљава права или грубо занемарује дужности из садржине родитељског права може бити потпуно лишен родитељског права. Одредбом члана 82 став 1 Породичног закона прописано је да родитељ који несавесно врши права или дужности из садржине родитељског права може бити делимично лишен родитељског права и то права на одржавање личних односа и права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета.

Закључак Апелационог суда је базиран на констатацији да је родитељска способност туженог ослабљена, те да су се стекли услови прописани одредбом члана 82 став 2 Породичног закона за делимично лишење родитељског права туженог водећи рачуна о најбољем интересу малолетног детета.

Стога је у смислу цитираних законских одредби имајући у виду чињенично утврђење, Апелациони суд, у недостатку споразума родитеља о давања сагласности са лекарским интервенцијама већих размера, као и осталим питањима било нужно делимично лишити туженог родитељског права, јер је то све у интересу правилног и потпуног психофизичког развоја малолетног детета односно у његовом најбољем интересу у складу са одредбом члана 3 Конвенције о правима детета.

Како тужила врши родитељско право над малолетном ВВ које, и када је самостално, подразумева и сагласност овде туженог о свим битним питањима то је несумњив интерес тужиле за доношење побијане одлуке. Ценећи мишљење малолетног детета да не осећа потребу да са туженим контактира због страха од непријатне ситуације, те имајући у виду мишљење Центра за социјални рад и мишљење детета, као и налоге из решења Врховног касационог суда, Апелациони суд је утврдио пропусте у понашању туженог, те је, руководећи са најбољим интересом малолетног детета, оценио да постоје услови за делимично лишење родитељског права у домену одлучивање о питањима која битно утичу на живот детета.

У конкретном случају тужени је само делимично лишен родитељског права у погледу одлучивања о питањима која битно утичу на живот малолетне ВВ. Лишење родитељског права је најтежа породично-правна санкција, при чему по мишљењу овог суда узимајући у обзир све околности случаја и то како субјективно тако и објективно конкретно понашање, односне радње туженог не могу се сматрати злоупотребом права или грубим занемаривањем дужности већ несавесним вршењем родитељског права, при чему родитељу који је лишен родитељског права, родитељско право може бити враћено када престану разлози због којих су били потпуно или делимично лишени тог права (члан 83 Породичног закона).

Стога је пред жалиоцем значајан напор да се отклоне разлози због којих је делимично лишен родитељског права, а то је првенствено сагледавање свог досадашњег поступања када је малолетна ВВ у питању, сагледавање ситуације у којој се налази, одређивање приоритета и предузимање мера ради савладавања проблема, те евентуална могућност да сарадњом са стручним тимом органа старатељства кроз корективни надзор створи животну и правну ситуацију у којој би одржавао контакте са малолетном ВВ, те у коме би му се делимично лишено родитељско право могло вратити применом одредбе члана 83 Породичног закона. Приликом одлучивања, Апелациони суд је имао у виду и обавезу прописану чланом 2, 5 и 6 став 1 Породичног закона и члана 3 и 9 Конвенције о правима детета.

Како је тужила имала трошкове на име постављања привременог заступника и заступања туженог до тренутка његовог појављивања пред Апелационим судом по позиву, када је решење о постављању привременог заступника стављено ван снаге, то је Апелациони суд на основу члана 153, 154 и 160 ЗПП-а обавезао туженог, имајући у виду и одредбу члана 207 ПЗ-а да тужени треба да надокнади наведене трошкове тужиле, јер је скривио вођење овог поступка својим несавесним вршењем родитељског права, као и трошкове постављања привременог заступника због избегавања пријема позива, како то произлази из дописа ОУП-а Ваљево, због чега је одлучено као у ставу трећем изреке.

Са свега изложеног одлучено је као у изреци на основу члана 387 став 1 тачка 6 ЗПП-а у вези члана 202 Породичног закона.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић